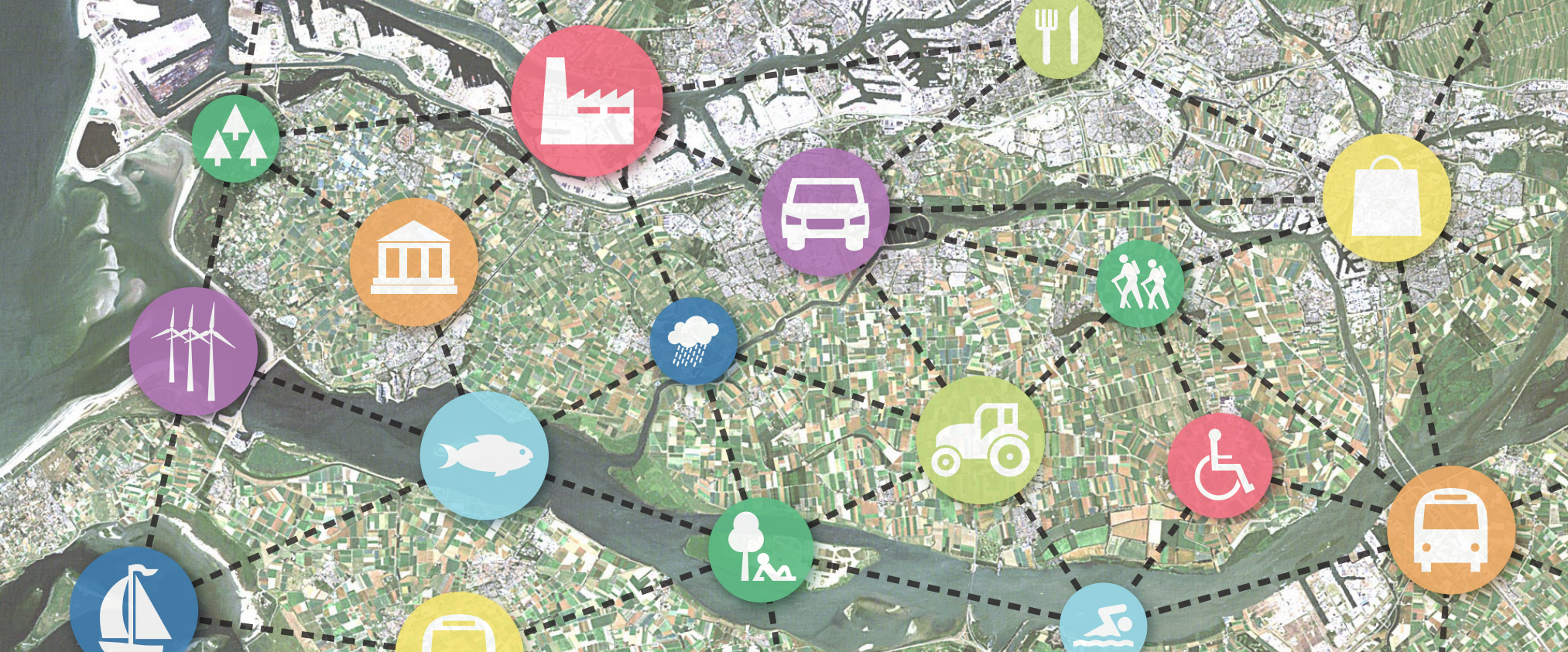

DEMOCRATISCH LANDSCHAP

Een adaptieve en gezamenlijke aanpak van regionale ruimtelijke planning

Eva Smits | 4008022 | Technische Universiteit Delft | Faculteit Bouwkunde | Afdeling Urbanism | P5 presentatie | 17 april 2015

Waar gaan we het over hebben?

- 1 Een **ALTERNATIEF** planning systeem
- 2 **PROBLEEMSTELLING**
- 3 **VERSCHILLEN** tussen huidig en alternatief systeem
- 4 Een **GEZAMENLIJKE** taal
- 5 In de **PRAKTIJK**

WHAT?

WHY?

HOW?

Een **ALTERNATIEF** planning systeem

“een *adaptieve* en *gezamenlijke* aanpak van regionale planning”

Een **ALTERNATIEF** planning systeem

“een *adaptieve* en *gezamenlijke* aanpak van regionale planning”

- Flexibel systeem
- Kan zich aanpassen aan veranderende omstandigheden
- Vaste spelregels, maar iedere wedstrijd wordt anders gespeeld

Een **ALTERNATIEF** planning systeem

“een *adaptieve* en *gezamenlijke* aanpak van regionale planning”

- Flexibel systeem
- Kan zich aanpassen aan veranderende omstandigheden
- Vaste spelregels, maar iedere wedstrijd wordt anders gespeeld

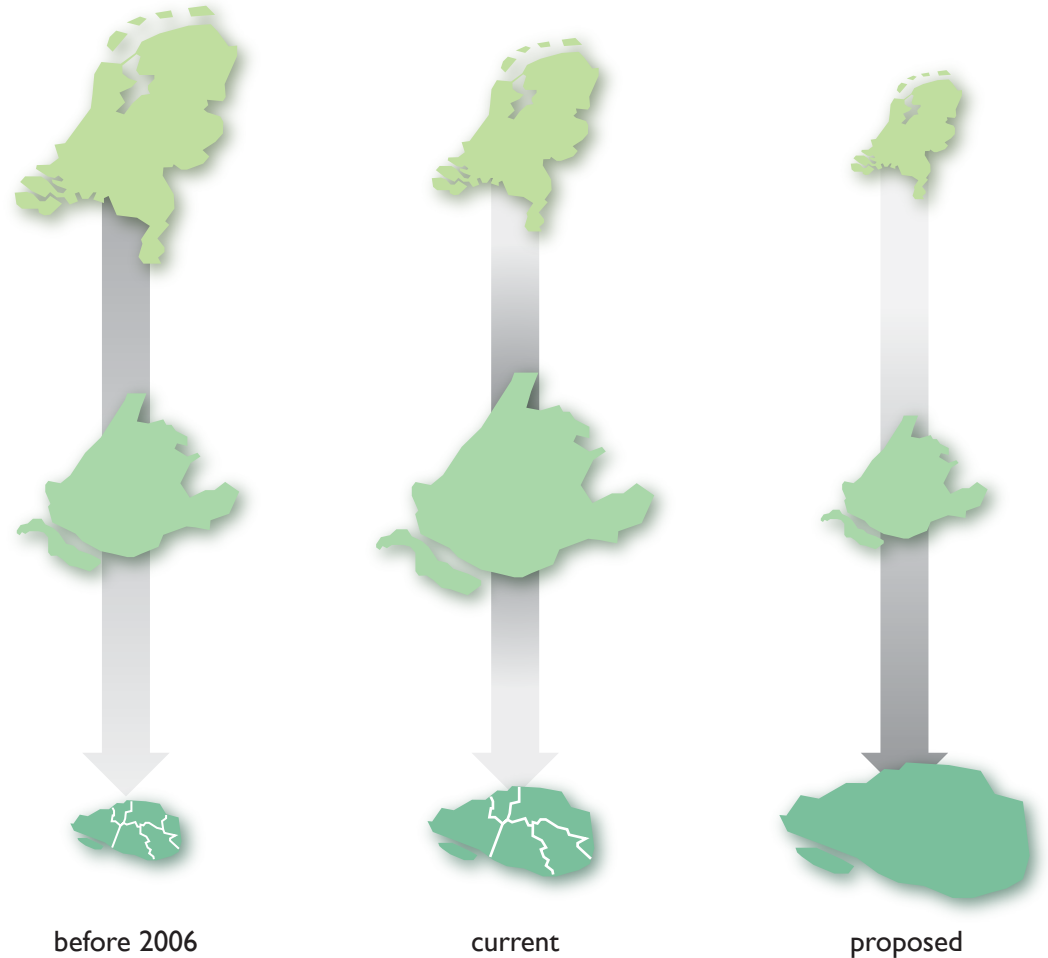
- Samenwerking tussen actoren (= betrokken personen en instanties)
- “*Twee weten meer dan één*”
- Communicatie is belangrijk

WHY?

PROBLEEMSTELLING | Decentralisatie

- Economische crisis
- Financiële tegenslagen en bezuinigingen leiden tot decentralisatie van overheidstaken
- Gemeenten krijgen steeds groter takenpakket, maar kunnen zij dat wel aan?

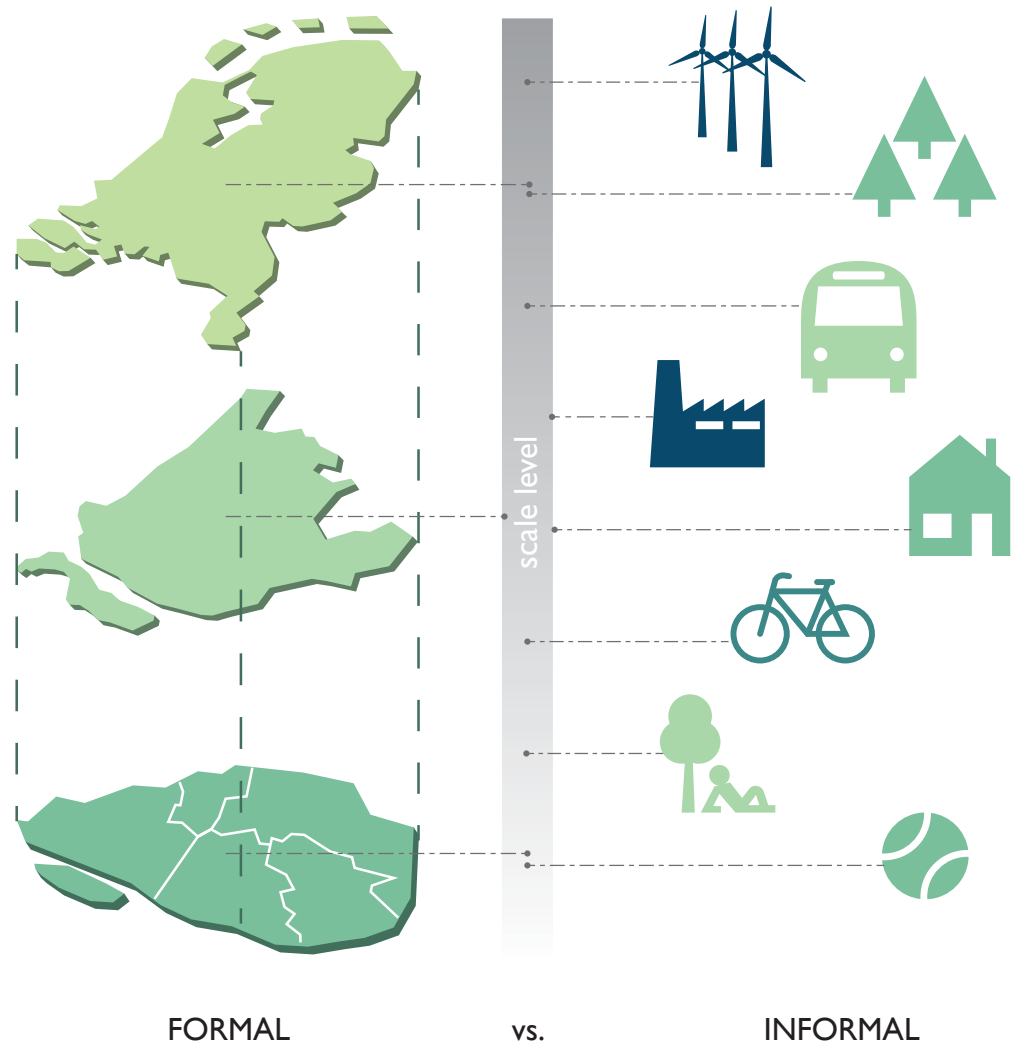
PROBLEEMSTELLING | Decentralisatie

“De *spanning tussen* centralisatie en decentralisatie in de ruimtelijke ordening kan *niet worden opgelost*, zij kan *hooguit beheersbaar* worden gemaakt”

~ Lurks (2001, stelling 1)

PROBLEEMSTELLING | Regional gap

- Kloof tussen planning en samenleving: bekend als de “regional gap”
- Huidig planningssysteem ontstaan in 1941
- Formeel systeem en informele leefwereld sluiten niet meer op elkaar aan

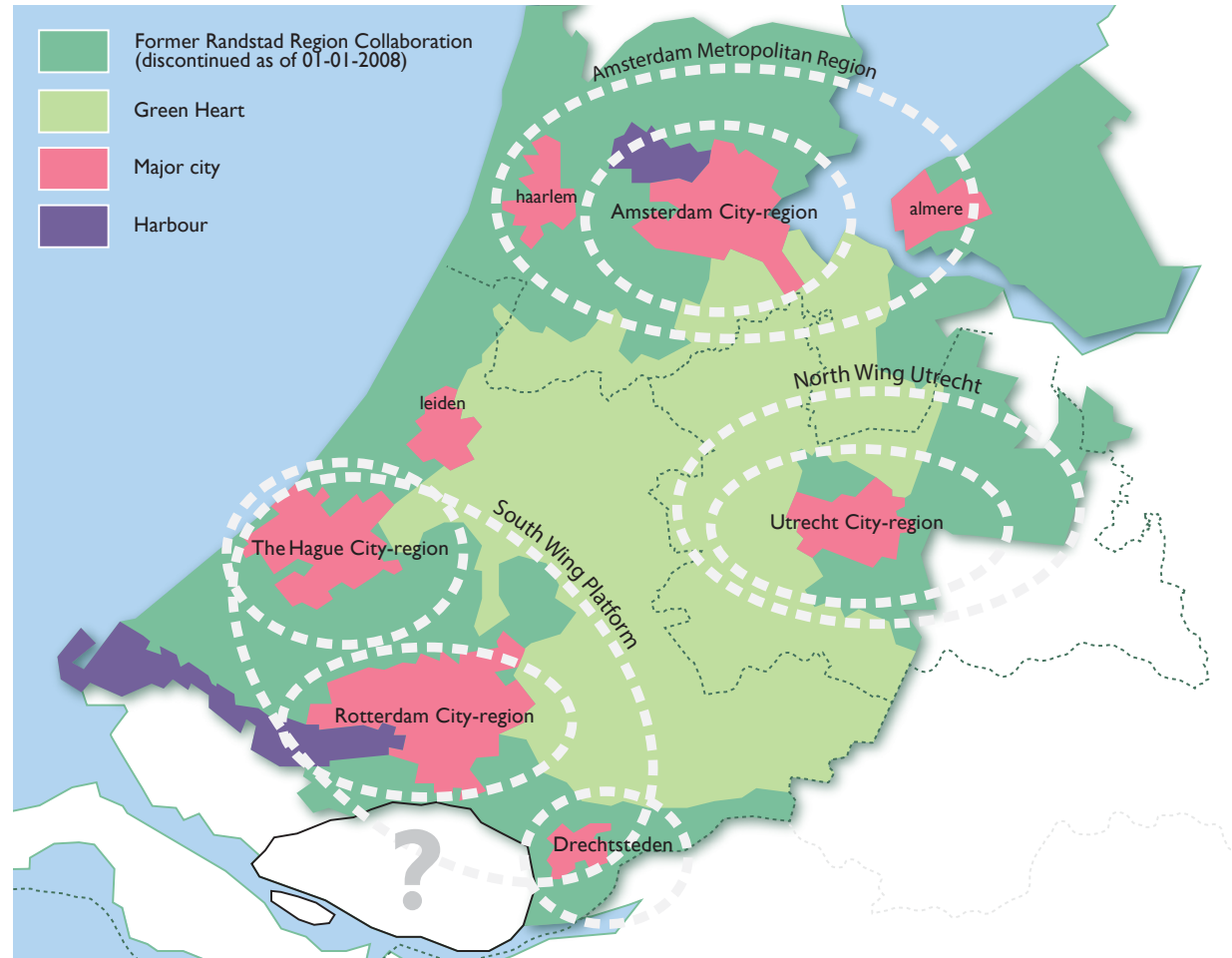
PROBLEEMSTELLING | Regional gap

*“De logica van de ‘leefwereld’ van burgers komt steeds vaker **hardhandig in aanvaring** met die van de ‘systeemwereld’ van overheden en grote organisaties”*

~ Salverda et al. (2012, p. 6)

PROBLEEMSTELLING | Regional gap

- Meerdere pogingen gedaan tot dichten van het gat tussen leef- en systeemwereld
- Nieuwe schaal: regio
- Voorbeeld = Randstad
- Maar:
 - teveel competitie
 - onduidelijke grenzen

PROBLEEMSTELLING | Standpunt

*“Ook al is de **algemene overtuiging** dat planning gebaseerd moet zijn op **samenwerking**, ontbreekt het de huidige planning aan **flexibiliteit** en een **gezamenlijke aanpak**”*

PROBLEEMSTELLING | Onderzoeksvraag

*“Hoe kunnen we een **adaptieve governance strategie implementeren** die gebaseerd is op **samenwerking** en uitgaat van het **betrekken van actoren** uit de wetenschap, de politiek en de **burgermaatschappij**?”*

PROBLEEMSTELLING | Onderzoeksvraag

*“Hoe kunnen we een **adaptieve governance strategie implementeren** die gebaseerd is op **samenwerking** en uitgaat van het **betrekken van actoren** uit de wetenschap, de politiek en de **burgermaatschappij**?”*

“Hoe kan samenwerking bijdragen aan een goede communicatie tussen actoren in een complex netwerk?”

PROBLEEMSTELLING | Onderzoeksvraag

“Hoe kunnen we een *adaptieve governance strategie implementeren* die gebaseerd is op *samenwerking* en uitgaat van het *betrekken van actoren* uit de wetenschap, de politiek en de *burgermaatschappij*?”

“Hoe kan samenwerking bijdragen aan een goede communicatie tussen actoren in een complex netwerk?”

“Hoe kan deze gezamenlijke aanpak het traditionele planningssysteem versterken en helpen bij het uitvoeren van een flexibele en informele manier van planning?”

PROBLEEMSTELLING | Onderzoeksvraag

“Hoe kunnen we een *adaptieve governance strategie implementeren* die gebaseerd is op *samenwerking* en uitgaat van het *betrekken van actoren* uit de wetenschap, de politiek en de *burgermaatschappij*?”

“Hoe kan samenwerking bijdragen aan een goede communicatie tussen actoren in een complex netwerk?”

“Hoe kan deze gezamenlijke aanpak het traditionele planningssysteem versterken en helpen bij het uitvoeren van een flexibele en informele manier van planning?”

“Hoe kunnen we een tool creëren die bewoners de gelegenheid geeft om deel te nemen aan het planningsproces en ze in staat stelt om te communiceren met andere actoren?”

WHAT?

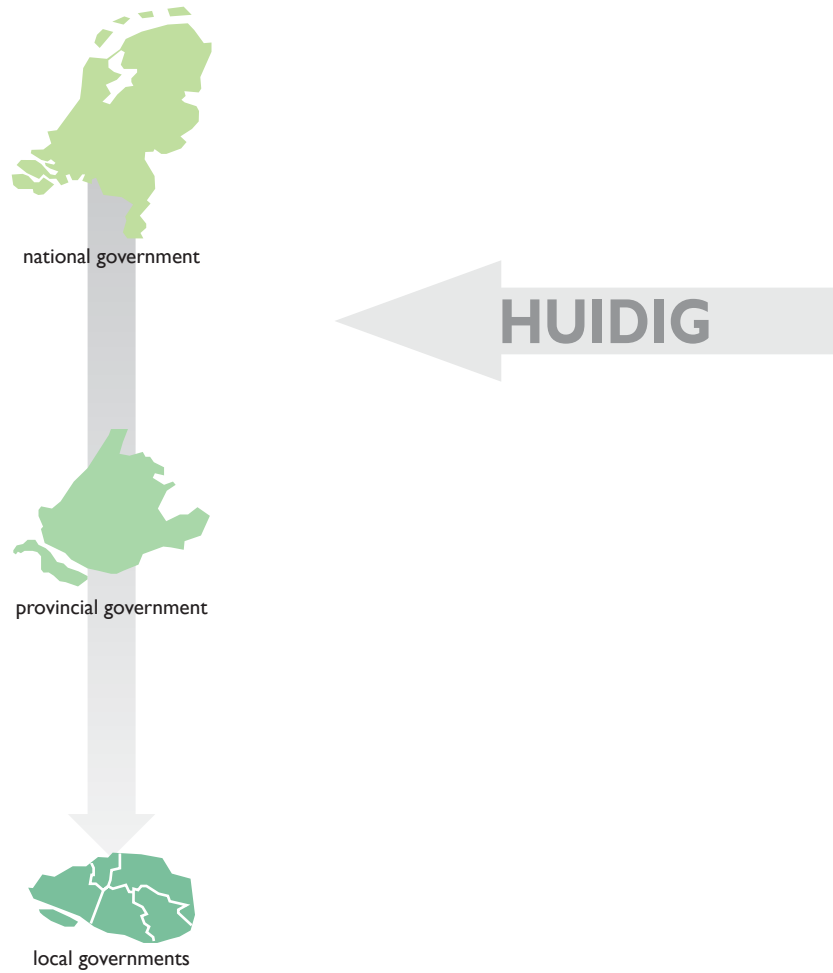
VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

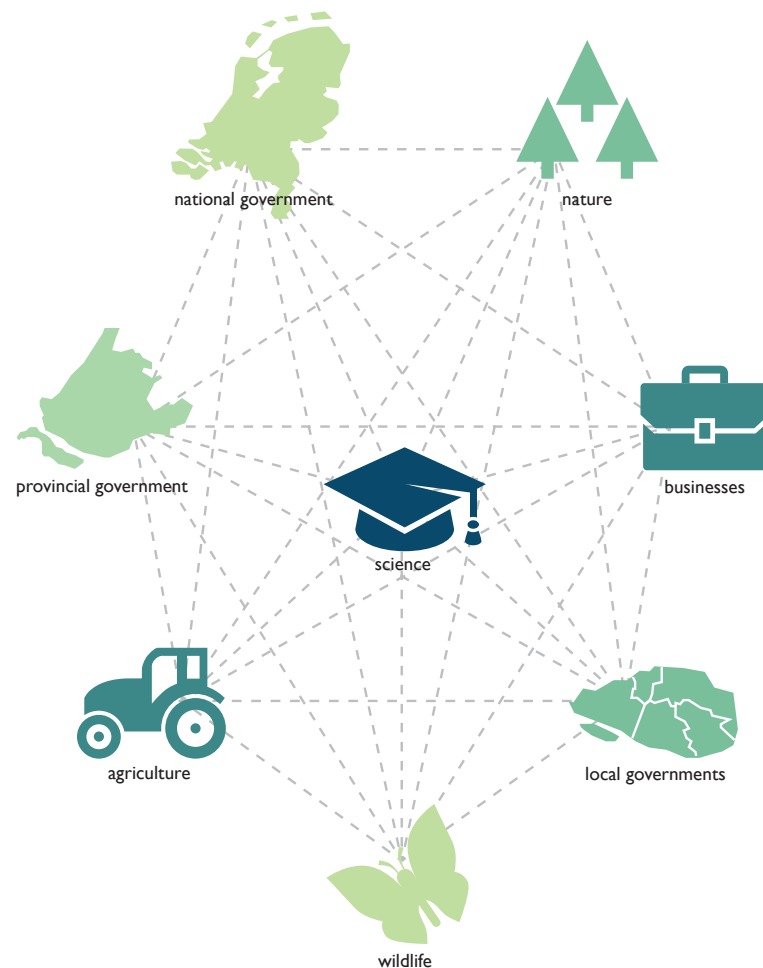

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

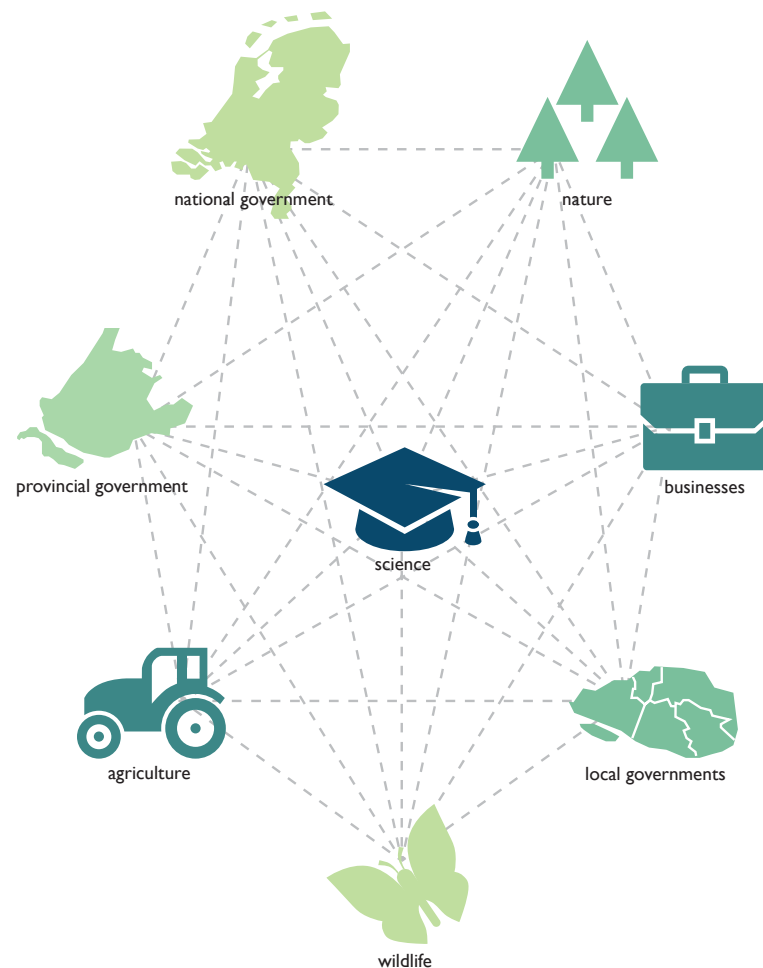
HUIDIG

ALTERNATIEF

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

- Multi-level governance: niet alleen overheid als deelnemer, maar actoren uit alle lagen van de samenleving
- Op kleine schaal al toegepast:
 - publiek-private samenwerking
 - co-creatie

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

national government

provincial government

local governments

deelnemers enkel uit de **politiek**

verticaal, **top-down** systeem

formele instituties en procedures

representatie door stemrecht en verkiezingen

regels en wetten verzekeren implementatie van nieuwe plannen

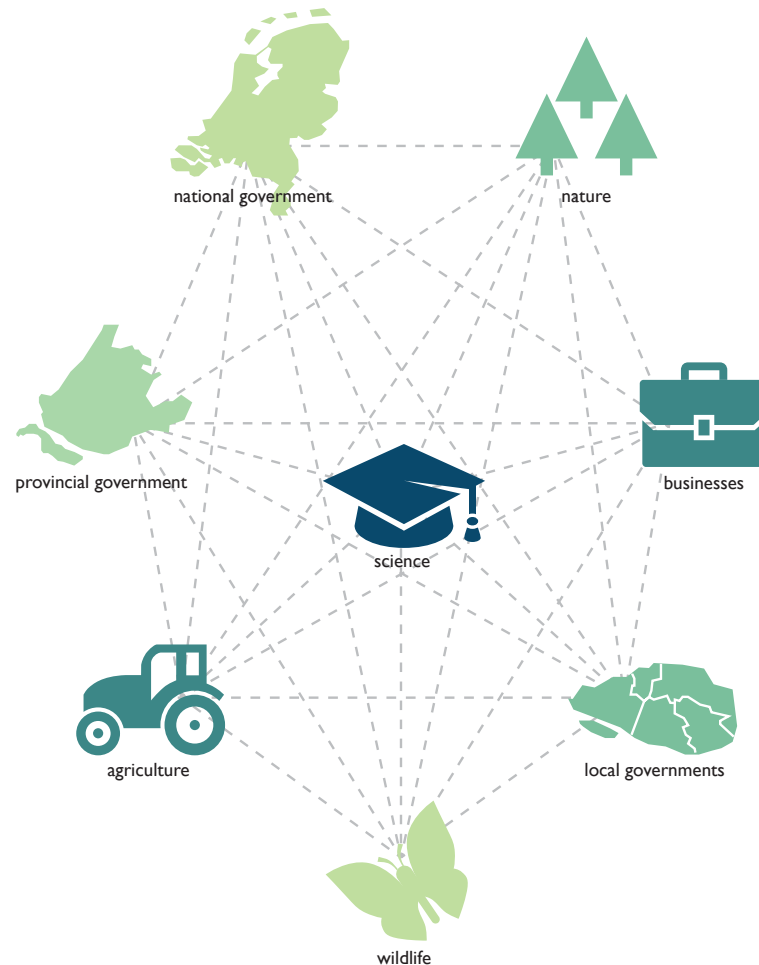
actoren uit **alle lagen** van de samenleving

zowel horizontaal als verticaal, een **netwerk** systeem

nieuwe **innovatieve** processen en **evoluerende** processen

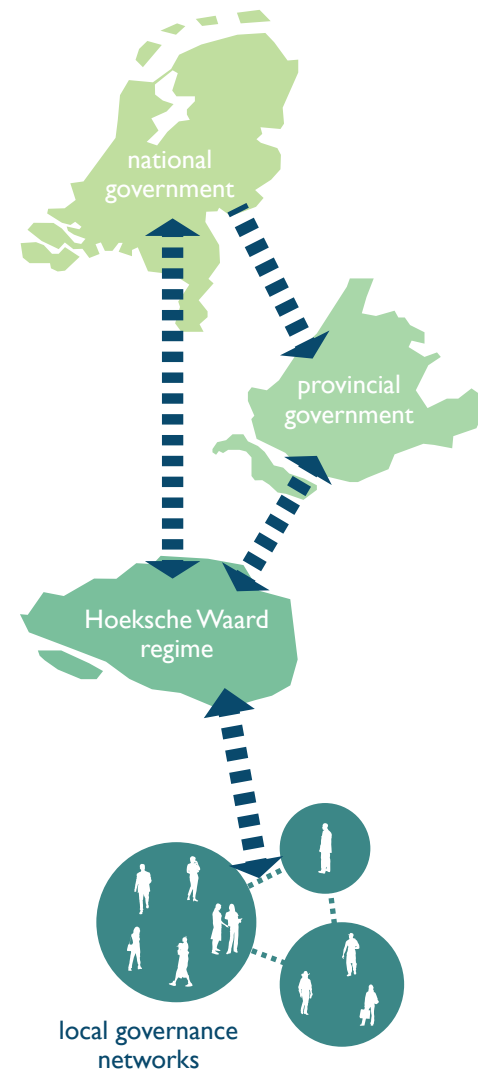
macht wordt **verspreid** over verschillende actoren

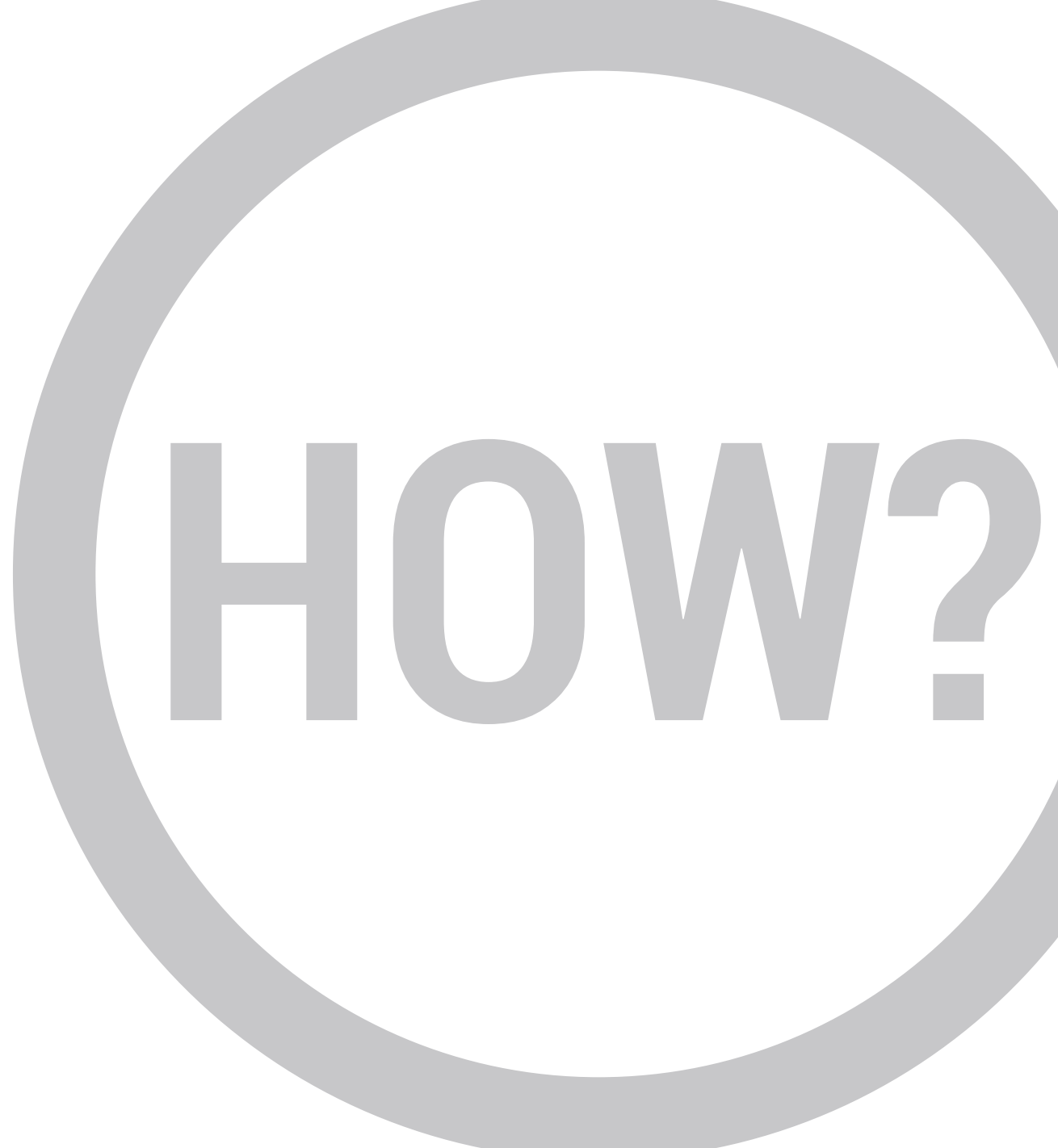
implementatie door een brede **acceptatie en participatie**

VERSCHILLEN tussen huidig en alternatief systeem

- Nadeel multi-level aanpak:
 - samenwerking op tijdelijke (project-)basis
 - hierdoor ontbreekt soms daadkracht
- Hoe kunnen we de twee systemen combineren?
- Introduceer een locatie-specifieke en informele tussenschaal: het “urban regime”
- Het urban regime:
 - één entiteit
 - onafhankelijk van schaal
 - langdurige samenwerking als brug tussen top-down en multi-level systeem

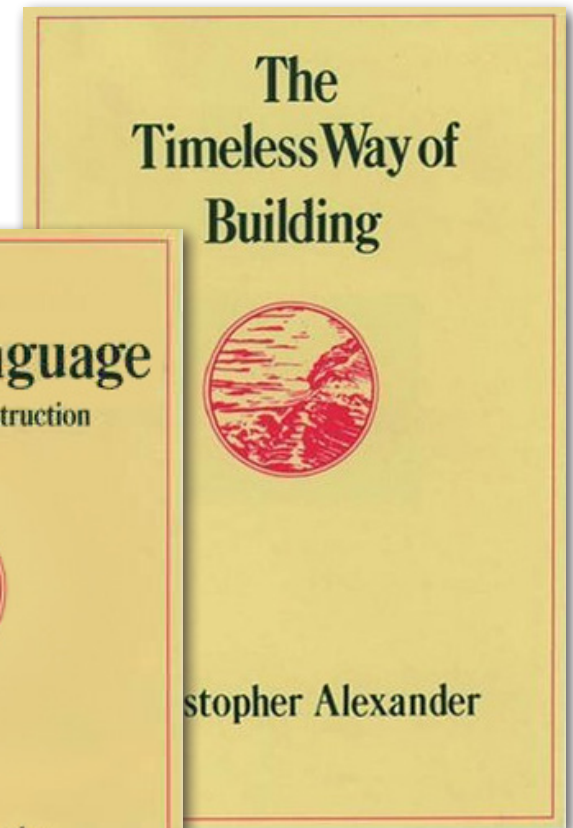
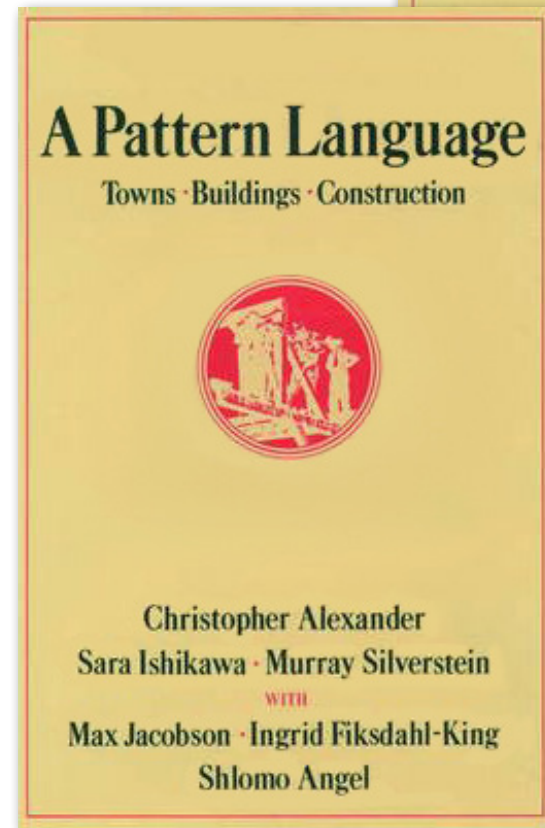

HOW?

Een GEZAMENLIJKE taal

- Samenwerking betekent communiceren
- Communicatie tussen verschillende soorten actoren die elk een andere taal spreken
- Een gemeenschappelijke taal is nodig
- Pattern Language van Christopher Alexander

Een GEZAMENLIJKE taal

32 SHOPPING STREET*

174

... this pattern helps to complete the MAGIC OF THE CITY (10) and PROMENADE (31). And, each time a shopping street gets built, it will also help to generate the WEB OF SHOPPING (19).

Shopping centers depend on access: they need locations near major traffic arteries. However, the shoppers themselves don't benefit from traffic: they need quiet, comfort, and convenience, and access from the pedestrian paths in the surrounding area.

This simple and obvious conflict has almost never been effectively resolved. On the one hand, we have shopping strips. Here the shops are arranged along the major traffic arteries. This is convenient for cars, but it is not convenient for pedestrians. A strip does not have the characteristics which pedestrian areas need.

Shopping strip—for cars.

On the other hand, we have those "pre-automobile" shopping streets in the center of old towns. Here the pedestrians' needs are taken into account, at least partially. But, as the town spreads out and the streets become congested, they are inconvenient to reach; and again the cars dominate the narrow streets.

The modern solution is the shopping center. They are usually located along, or near to, major traffic arteries, so they

175

Een GEZAMENLIJKE taal

- Aangepast stramien door Machiel van Dorst
- Heldere, compacte layout
- Zowel ontwerptool als communicatietool

Samenvatting van patroon 112 uit Alexander e.a. (1977, blz 548 - 552).

Titel

Overgang tussen buiten en binnen

Stelling

"Buildings, and especially houses, with a graceful transition between the street and the inside are more tranquil than those which open directly off the street."

Toelichting

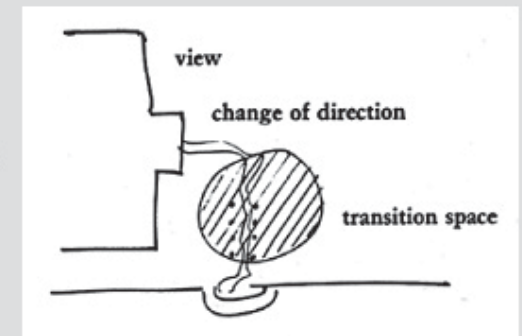
Alexander beschrijft een verschil in gedrag in huis en op straat en de noodzaak voor een transitie ruimte waarin een persoon de tijd heeft om zijn of haar gedrag aan te passen. Hij gebruikt verschillende bronnen die aan het onderwerp raken. De stelling wordt aannemelijk gemaakt maar niet bewezen.

Toepassing

Maak een transitie ruimte tussen straat en voordeur. Hier volgen enkele voorbeelden, zoals een voortuin of een zij-ingang.

Figuur 8.2

Figuur 8.3

Een GEZAMENLIJKE taal

Een GEZAMENLIJKE taal

STRENGTHS

- Unique core qualities regarding history, cultural heritage, and landscape
- Strong social life in towns and clubs
- Recreative possibilities
- Strong focus on (innovative) agriculture
- Centre Oud-Beijerland

WEAKNESSES

- Housing stock does not comply with demand
- Public transport system is not optimal
- Insufficient knowledge about the region's potential
- No clear economic profile
- Lack of collaboration between municipalities
- Lack of higher education

OPPORTUNITIES

- Collaboration with citizens because of strong sense of community
- Hoeksche Waard as centre for innovative agriculture
- Strengthening collaborations between agriculture, businesses, and education
- Respond to trends like “care tourism” and “care economy”
- Promoting recreative values

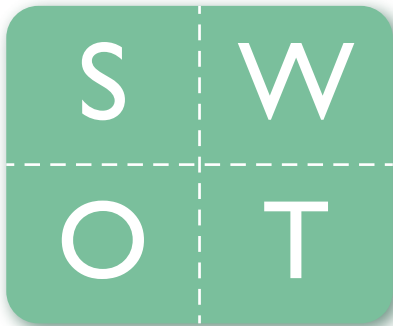
THREATS

- Insufficient ability to act due to lack of collaboration
- Greying of the population
- Young people leaving the region
- Lack of affordable homes
- Incapability of preserving facilities
- Accessibility of public transport
- Ongoing budget cuts

Een **GEZAMENLIJKE** taal

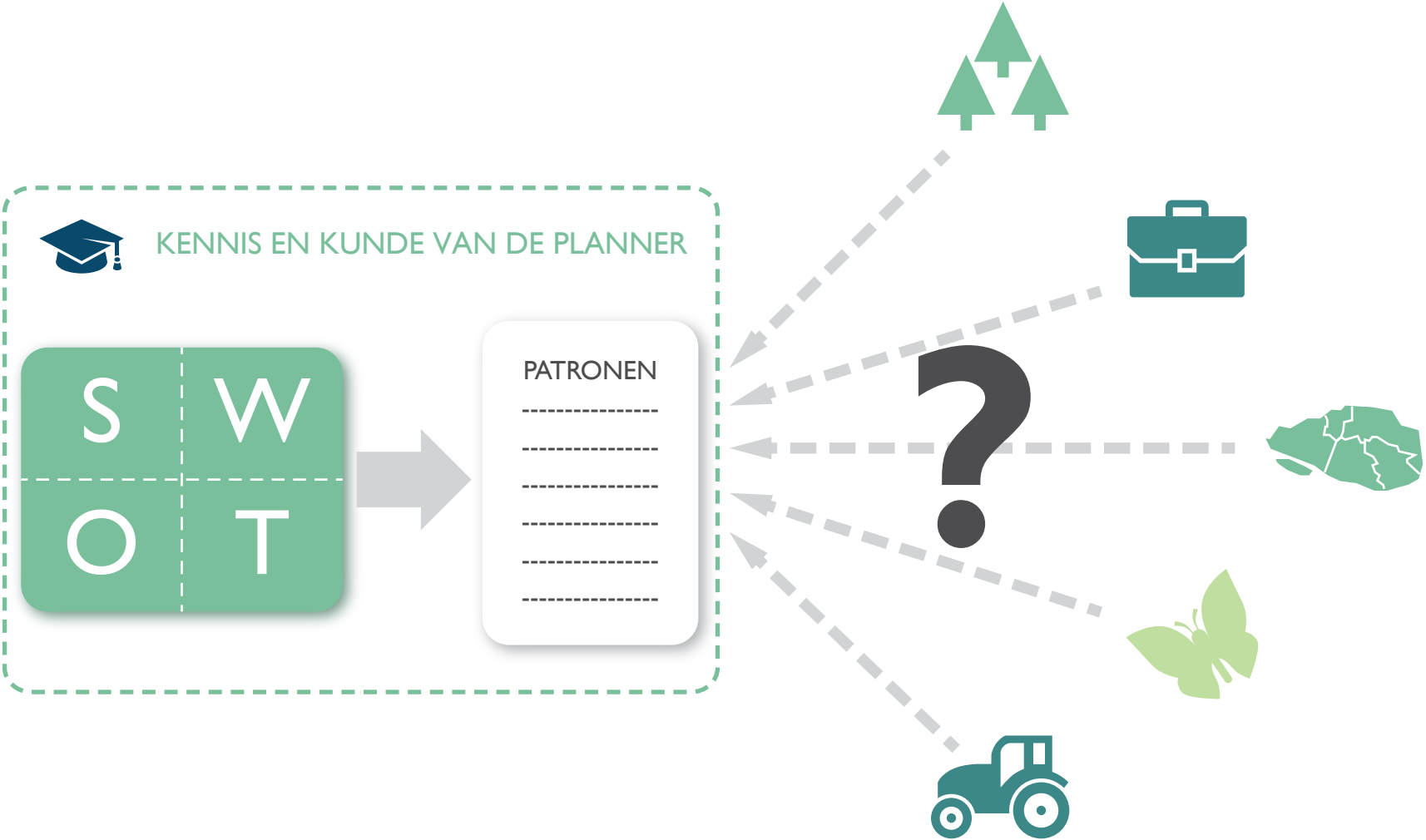

KENNIS EN KUNDE VAN DE PLANNER

PATRONEN

Een GEZAMENLIJKE taal

Een GEZAMENLIJKE taal

Eerste test

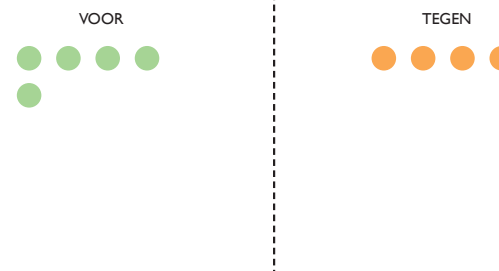
Workshop met **representatieve inwoners** van de Hoeksche Waard: beleidsmakers, raadsleden en voorzitters van verenigingen

Zelfvoorzienende Hoeksche Waard

“Het is belangrijk dat de Hoeksche Waard zelfvoorzienend wordt op het gebied van energie. Windmolens zullen daardoor een essentieel onderdeel worden van het ‘duurzame landschap’”

Korte toelichting

Windmolens laten het duurzame karakter van de Hoeksche Waard goed zien, zonder té aanwezig te zijn. Geen massaal windmolenpark en horizonvervulling, maar windmolens waar het goed in het landschap kan worden ingepast. Een studie door H+N+S in opdracht van provincie heeft hiervoor al de beste locaties aangewezen en gaat uit van zo min mogelijk “horizonvervulling”.

Om elk huishouden in de Hoeksche Waard – dat zijn meer dan 35.000 huishoudens – van energie te kunnen voorzien zijn er gemiddeld 18 tot 24 windmolens nodig, ervan uitgaande dat windenergie de enige manier van energieopwekking is. Wanneer dit gecombineerd wordt met bijvoorbeeld zonne-energie kan dit aantal verder teruggedrongen worden.

Een **GEZAMENLIJKE** taal

- Bewoners ook belangrijke actoren in de regio Hoeksche Waard

Tweede test

- Online enquête: ingevuld door 43 deelnemers
- Geoptimaliseerde patronen
- Bewoners vinden het belangrijk om mee te kunnen praten of beslissen

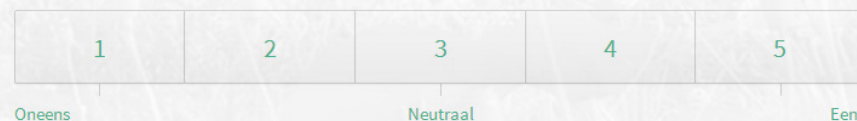
Heeft u weleens eerder van bewonersparticipatie gehoord?

Ja, ik heb er over gehoord of gelezen	67%
Nee	21%
Ja, ik heb zelf ooit deelgenomen aan een project	12%

8 → Stelling 2:

De A4-Zuid bij Oud-Beijerland moet in het landschap worden ingepast, ook al kost dit veel geld in vergelijking met een gewone snelweg

De aanleg van het A4-Zuid tracé is van landelijk belang. Daarom is het slechts een kwestie van tijd voor hij er komt. Dat betekent echter niet dat het laatste woord hierover is gesproken. De Hoeksche Waard moet kunnen meebeslissen over de uitvoering van de A4-Zuid. Hoe kunnen we deze zo aanleggen dat de Hoeksche Waard er enkel voordelen van heeft? Door inpassing in het landschap zoals bij de A4 Delft-Schiedam gebeurt zal de snelweg minder aanwezig zijn in het landschap. Maar de extra kosten die hieraan verbonden zijn moeten wel ergens vandaan komen!

9 → Kunt u kort uw keuze toelichten?

Vindt u dat bewoners ook mee moeten beslissen als het gaat om bijvoorbeeld windmolens of het aanbod aan winkels?

Ja	84%
Nee	16%

Een GEZAMENLIJKE taal

- Per stelling aangeven op schaal 1-5:
oneens - neutraal - eens
- Keuze toelichten:
- afleiden wat wensen zijn
- goede ideeën
- Uitkomsten zijn belangrijke input voor een nieuwe evaluatieronde van patronen
- **Opmerkelijk**
Ondanks dat mensen duidelijk aangaven geen vertrouwen te hebben in lokale politiek liggen de wensen en ideeën van beide actoren op één lijn

3.- Vindt u dat bewon...	4.- Kunt u uw keuze ...	5.- Moet de gemeent...
✗		Nee. De gemeenten moeten er wel voor openstaan, maar bewoners moeten het initiatief nemen
✓	Bijv. Windturbines kan grote impact hebben p de leefomgeving	Nee. De gemeenten moeten er wel voor openstaan, maar bewoners moeten het initiatief nemen
✗	Beslissingen moeten worden overgelaten aan de vertegenwoordigers van de bevolking. Het zou kunnen dat de de bevolking geraadpleegd wordt om zo het def standpunt van de vertegenwoordigers te bepalen cq te horen	Nee. De gemeenten moeten er wel voor openstaan, maar bewoners moeten het initiatief nemen
✓	als mensen mee mogen beslissen is de kans groter dat ze ergens met plezier blijven wonen	Nee. De gemeenten moeten er wel voor openstaan, maar bewoners moeten het initiatief nemen
✓	onderscheid maken tussen windmolens en winkels. Winkels is direct van belang voor de bewoners, zij kennen de behoefte. Windmolens is een algemeen belang. Gaat ook om duidelijke eenduidige en eerlijke informatie en dit ontbreekt in de Hoeksche Waard	Ja, want zo weet ik dat er naar mijn mening gevraagd wordt

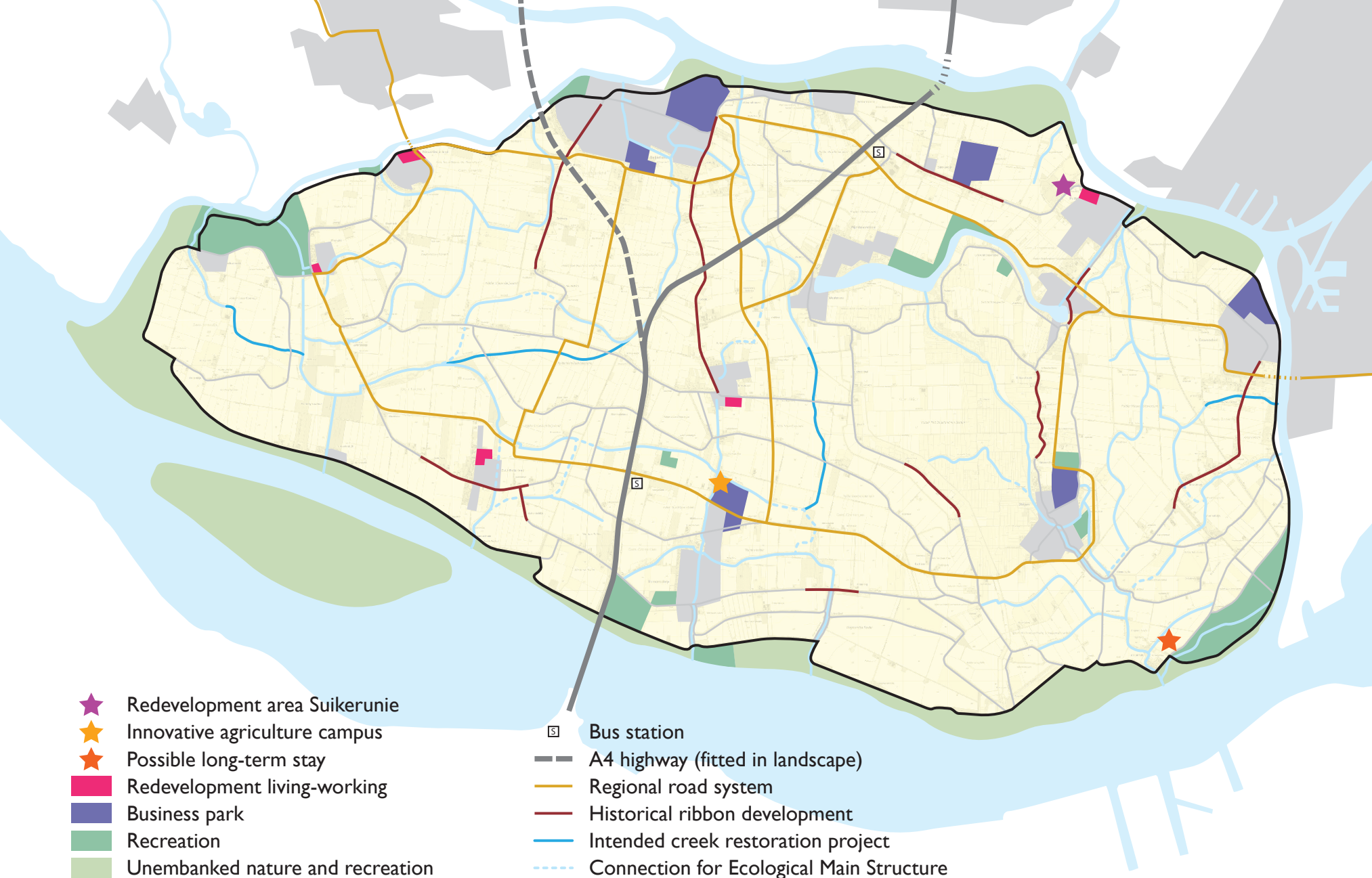
Een GEZAMENLIJKE taal

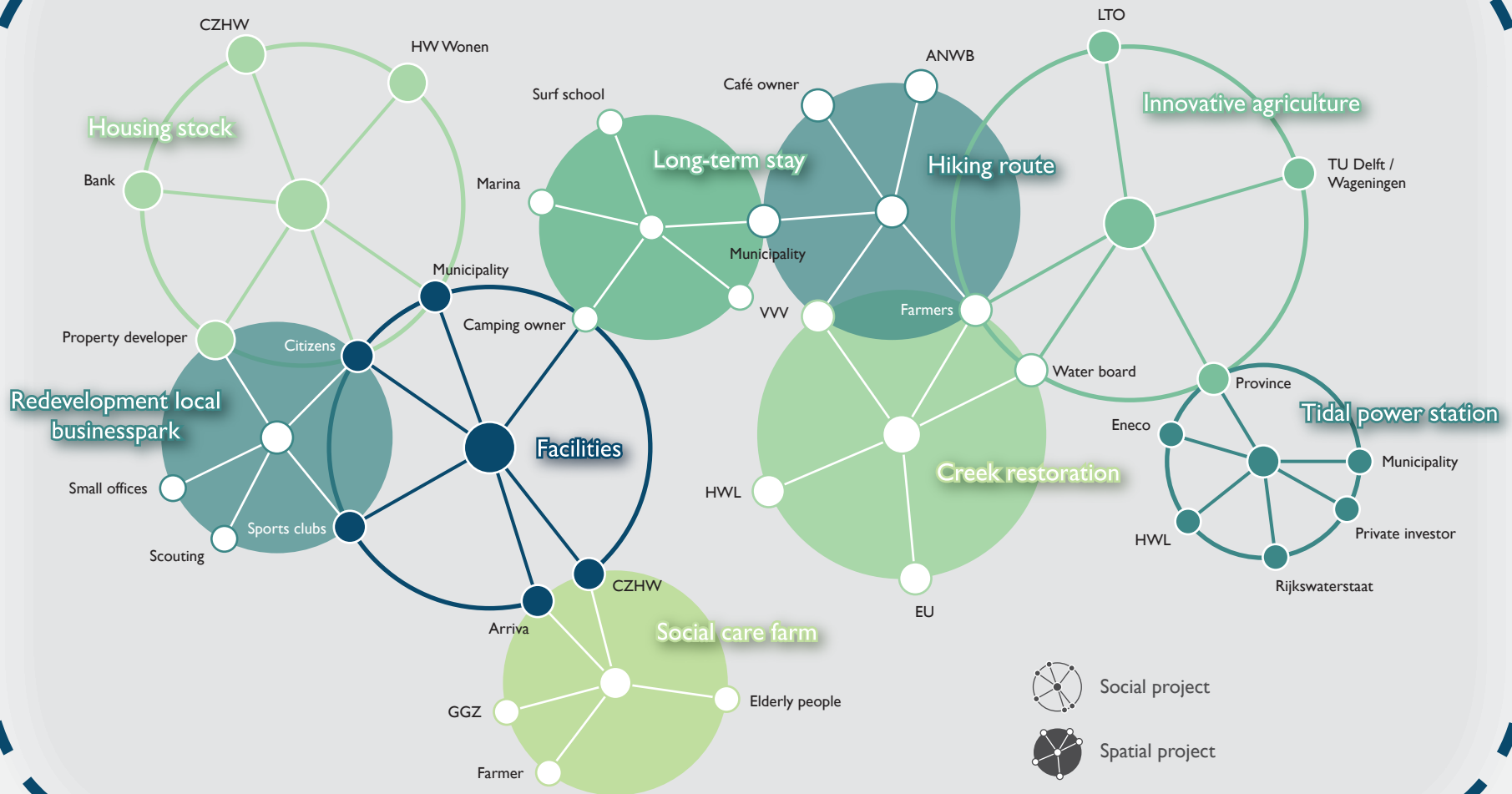
In de PRAKTIJK

- Patronen geven ambities weer
- Patronen leiden tot visie:
uitgevoerd door urban regime
- Urban regime bestaat uit leden
van groepen / actoren waar zij ook
mee samenwerkt: zo zijn ambities
gebaseerd op ieders wensen

COOPERATIVE PLANNING ASSOCIATION HOEKSCHÉ WAARD

CONCLUSIE | Onderzoeksvraag

*“Hoe kunnen we een **adaptieve governance strategie implementeren** die gebaseerd is op **samenwerking** en uitgaat van het **betrekken van actoren** uit de wetenschap, de politiek en de **burgermaatschappij**?”*

CONCLUSIE | Onderzoeksvraag

“Hoe kunnen we een *adaptieve governance strategie implementeren* die gebaseerd is op *samenwerking* en uitgaat van het *betrekken van actoren* uit de wetenschap, de politiek en de *burgermaatschappij*?”

Actoren uit alle lagen van de samenleving betrekken zodat kennis en kunde gecombineerd kunnen worden. Communicatie is transparant en gericht op gezamenlijke wensen en ambities

*Combinatie van traditionele planningssysteem en een flexibele aanpak door middel van multi-level governance.
Gemanaged door urban regime*

De patroontaal dient als een gemeenschappelijke taal tussen verschillende actoren en maakt debat over verschillende wensen en ambities mogelijk. Hieruit kan een regionale visie worden opgesteld.

CONCLUSIE | Reflectie en discussie

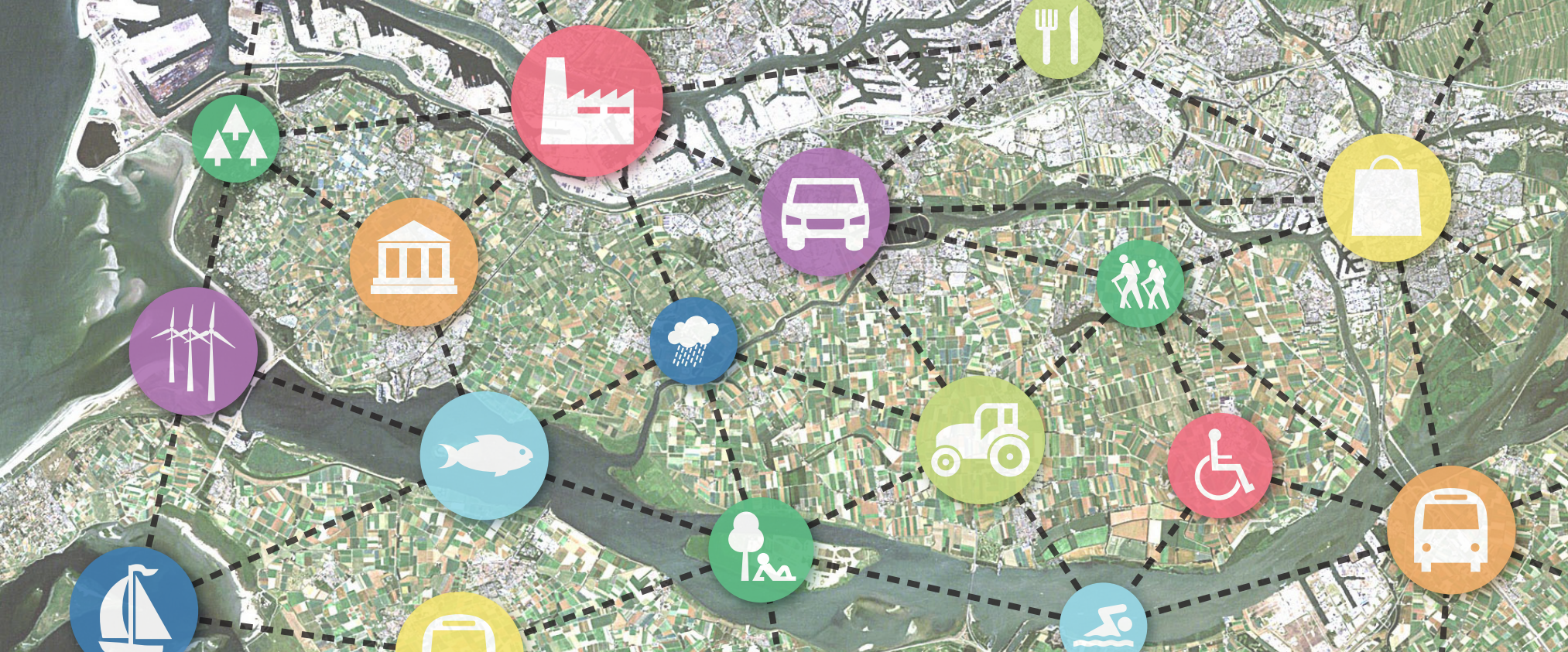
Reflectie

- De patroontaal is een generieke methode. De inhoud is echter locatie-specifiek
- Ook het aantal patronen staat niet vast, maar is afhankelijk van project en locatie
- De planner verzorgt een eerste vertaling van de SWOT matrix. Hier haken andere actoren op in
- Patroontaal kan voor de uitwerking van projecten verder uitgewerkt worden. Zo dient het niet alleen als communicatietool, maar ook als ontwerptool

Discussie

- Waar trekken we de lijn tussen bewonersparticipatie en een representatieve democratie?
- Wat zijn voor- en nadelen van de patroontaal?
- Wat wordt de rol van urban planner en designer?

VRAGEN?

Dank voor uw aandacht!

